

קונטרס

חַנוּךְ אֲמָתִי

יִגְלֶה אֵיךְ לְחַנּוּךְ אֶת יְלָדָיו בְּחַנוּךְ טוֹב,
בְּחַנוּךְ אֲמָתִי, וַיִּצְלִיחַ בְּזֶה עִם יְלָדָיו, וַיִּגְדְּלוּ
בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְשִׂכְלָם, וַיִּמְצְאוּ חֵן בְּעֵינֵי
כָּל, וַיִּצְלִיחוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם.

בְּנוֹי וּמִיטֵד עַל-פִּי דְבָרֵי

רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן
בוֹצֵינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוֹנָנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ

רַבֵּי נַחֲמָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וְעַל-פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רֵז לֹא אָנִים לִיה

רַבֵּי נֶתָן מְבַרְסֶלֶב, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, פְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדָפוּס עַל-יְדֵי

חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: חֲנוּךְ אֲמַתִּי לִילְדִים
מִתְחִיל עִם עֲצֻמוֹ, כְּפִי שֶׁהָאָדָם מִתְנַהֵג כֵּן
יִתְנַהֵגוּ יְלָדָיו; אִם אָדָם יִשְׁמַר עַל עֲצֻמוֹ,
וְלֹא יִדְבֹר לְשׁוֹן-הָרֶעַ, רְכִילוֹת, לִיִּצְנׁוֹת,
נִבּוּל פֶּה, וְלֹא יִגְנֹב וְלֹא יַעֲשֶׂה עוֹל לְזוּלָתוֹ,
וַיְהִי אִישׁ טוֹב וּבַעַל חֶסֶד גָּדוֹל, אֲזַי
מִמֵּילָא יְהִי כֶּךָ אֲצֵל יְלָדָיו. כִּי הָאָב הוּא
דְּמֹות וְדַגְמָא לִילְדָיו, וְלִכֵּן חֲנוּךְ אֲמַתִּי
מִתְחִיל עִם עֲצֻמוֹ.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשיא)

קוונטרס

חֲנוּךְ אַמְתִּי

א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עֵקֶר הַחֲנוּךְ לְחַנּוּךְ אֶת יְלֵדֵיכֶם תְּלוּי כְּפִי שְׂאֵתָם מְחַנְכִים אֶת עַצְמְכֶם; כִּי אִי אֶפְשָׁר לְחַנּוּךְ אֶת בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו, אֶלֶּא כְּשֶׁמְחַנּוּךְ עַצְמוֹ תִּחְלָה; הֵינּוּ לִפְנֵי שְׂמֵחַנְכִים אֶת הַיְלָדִים, עַל הַהוֹרִים לְחַנּוּךְ אֶת עַצְמָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַבֵּעַ מֵהַיְלָדִים שְׂיִתְנַהֲגוּ בְּצוּרָה הוֹלְמַת וּנְאוּתָהּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַהוֹרִים עֲדִין לֹא חֲנְכוּ עַצְמָם. "חֲנוּךְ אַמְתִּי" הוּא כְּשֶׁהַהוֹרִים מְרִאִים דְּגַמָּא חִיָּה לְיְלֵדֵיהֶם. אֲבָל אִם הַהוֹרִים מְזַלְזְלִים בְּמַצּוֹת, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, אוֹ בְּקִדְשַׁת שַׁבָּת, מְקַלִּים בְּלִמּוּד תּוֹרָה אוֹ בְּתַפְלָה בְּצַבּוּר, מֵהֵם רוֹצִים מֵיְלֵדֵיהֶם?! הֲלֹא זֶה אֲשֶׁר הֵם רוֹאִים בְּבֵית! כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהַהוֹרִים אֵינָם מְדַקְדְּקִים בְּמַצּוֹת, אֵינָם מְתַפְּלָלִים בְּמַנְיָן, אֵינָם לוֹמְדִים תּוֹרָה, מֵהַ יְכוּלִים לְתַבֵּעַ מֵיְלֵדֵיהֶם?! וְכִיצַד תִּפְנֹס בָּהֶם קִדְשָׁה זֹו?! לְזֹאת, בְּנֵי

וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים לְחַנּוּךְ יְלָדֵיכֶם בְּ"חַנוּךְ
 אֲמִתִּי", הַתְּחִילוּ לְחַנּוּךְ אֶת עַצְמְכֶם; כִּי אִם הַבַּעַל
 וְהָאִשָּׁה כַּעֲסָנִים וְנִכְנָסִים בַּעֲצָבִים, גַּם יְלָדֵיהֶם יִהְיוּ
 כַּעֲסָנִים וְעַצְבָּנִים, וְלֹא יִסְתַּדְּרוּ בַּתְּחָרָה. כִּי הַכֹּל מֵתְחִיל
 בְּבֵית. "חַנוּךְ אֲמִתִּי" הוּא כְּפִי שְׁהוֹרִים מִתְּנַכִּים אֶת
 עַצְמָם, אִם רוֹצִים בְּאֲמֵת לְחַנּוּךְ יְלָדִים בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם
 וּבְשִׁכְלָם, עָלֵיהֶם לְחַנּוּךְ אֶת עַצְמָם תְּחִלָּה; אִם יִשְׁמְרוּ
 הַהוֹרִים אֶת פִּיהֶם וְלֹא יִנְבְּלוּהוּ, לֹא יִקְלְלוּ זֶה אֶת זֶה,
 יִדְבְּרוּ בְּנֶחֱת וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ, בְּאַהֲבָה וּבְכַבּוּד וּבְהִבְנָה
 הַדְּדִית זֶה לְזֶה, אֲזִי יֵרְאוּ אִיךָ יְלָדֵיהֶם יִגְדְּלוּ מִתְּנַכִּים
 בְּ"חַנוּךְ אֲמִתִּי" שֶׁל אַהֲבָה וְהִבְנָה הַדְּדִית עִם הַזּוּלָּת,
 וְיֵרוּ מֵהֶם רֵב נַחַת דְּקִדְשָׁה.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! "חַנוּךְ אֲמִתִּי" עִם הַיְלָדִים
 הוּא רַק בְּדֶרֶךְ הַדְּבָרוֹת, וְצָרִיכִים לְדַבֵּר הַרְבֵּה עִם
 הַיְלָדִים, לְדַבֵּר וּלְדַבֵּר, לְהַסְבִּיר וּלְהַסְבִּיר, אַף פַּעַם אֲסוּר
 לְהַגְבִּיחַ יָדַיִם עָלֵיהֶם, אֲסוּר לְהַכּוֹתָם. הַסְּבִיחַ שְׂמֵכִים
 אוֹתָם אֵינָה מְטַעֲמֵי חַנוּךְ, אֲלֹא מִחֲמַת עַצְבִּים, כְּשֶׁהָאֵב
 אוֹ הָאֵם עַצְבָּנִים, מוֹצִיאִים עַצְבֵיהֶם עַל יְלָדֵיהֶם, וּמְכִים
 אוֹתָם לְלֹא הֶרֶף, וְחוֹשְׁבִים שֶׁהַיְלָדִים יִהְיוּ כְּךָ
 מִמְּשָׁמְעִים, וְאֵינָם קוֹלְטִים, כִּי עַל-יְדֵי הַכּוֹאוֹת אֵין

מְחַנְכִים יְלָדִים, אֲלֵא הוֹרְסִים אוֹתָם לְגַמְרִי, וְהֵילֵד אוֹ
הֵילֵדָה יִגְדְּלוּ פְּרָאִיִּים וּמִפְרָעִים בְּדַרְכֵיהֶם, וּמִשְׁחָתִים
בְּמַדוּתֵיהֶם; כִּי עַל-יַדֵּי הַפְּאוֹת אֵין מְשִׁיגִים מְאוּמָה,
אֲלֵא מְאֲבָדִים אֶת הֵילָדִים, עַד שְׁנַעֲשִׂים מִפְרָעִים,
וְנִכְנָסִים בְּתוֹךְ עֲצָמָם, וּמִתְחִילִים לִפְחֹד, וּשְׂאָר תּוֹצְאוֹת
רְעוֹת וּשְׁלִילִיּוֹת יוֹצְאוֹת מֵהַפְּאוֹת שְׂמֵכִים אֶת הֵילָדִים,
וּלְבִסוּף מְאוּמָה אֵין בְּיָדָם, כִּי הֵילָדִים מִתְפָּרְעִים עוֹד
יוֹתֵר, וְנַעֲשִׂים חֲצוּפִים. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם
רְצוֹנְכֶם לְתֵת "חַנוּךְ אֲמַתִּי" לְבְנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם, תִּשְׁתַּדְּלוּ
מְאֹד, שְׁתִּהְיֶה לָכֶם סְבָלְנוֹת אֲלֵיהֶם, וְתוֹרִידוּ עֲצָמְכֶם
לְגִילָם, וְתִדְבְּרוּ עִמָּהֶם בְּשִׁפְתֵיכֶם וּתְסַבִּירוּם בְּנִחַת. וְאִךָ
שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ שְׂמֵרֵב הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים, הַחֹבּוֹת
וְהַשְּׁפָלוֹת שְׁעוֹבְרִים עֲלֵיכֶם בְּחַיִּים, אֵין לָכֶם סְבָלְנוֹת
בְּעִבּוֹר יְלָדֵיכֶם, אֲבָל אֵין זֶה סִבָּה לְהוֹצִיא אֶת הָעֲצָבִים
עֲלֵיהֶם, כִּי הַמִּתְנַהֵג הַכִּי יָפֵה שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן
לְאָדָם הִיא יְלָדִים. יְלָדִים הֵם יְהוֹלָמִים, אֲבָל צְרִיכִים
לְלִטְשָׁם, אוֹי לִיְהוֹם כְּזֶה שְׂמֵכִים עָלָיו, אֲשֶׁר אִזּוּ יִשְׁבֵּר
וְיִתְפֹּרֵר, וּמְאֲבָדִים הוּן תּוֹעֲפוֹת. כֵּן הַדָּבָר לְגַבִּי
הֵילָדִים, אֲשֶׁר נִדְמִים הֵם כִּיְהוֹלָמִים, וְצְרִיכִים לְלִטְשָׁם
וְלֹא לְהַכּוֹתָם וּלְשַׁבְּרָם, שְׂאִזּוּ מְאֲבָדִים הוּן רַב. וְכִמּוֹ
שְׁבִלְטוֹשׁ יְהוֹלָמִים צְרִיכִים סְבָלְנוֹת רַבָּה בְּעִבּוֹר כָּל
יְהוֹלָם, עַד שְׂמִנְקִים אוֹתוֹ, וְיוֹצֵא נוֹצֵץ לְהַפְּלִיא וְכוּ',
וְעַד שְׁנִתֵּן לְשַׁבְּצוֹ בְּתַכְשִׁיט, אוֹרֶךְ זְמַן רַב, אֲבָל כֹּאֲשֶׁר

כָּבֵר מֵיֶכֶן וְשִׁבְצוּהוּ בְּאִיזוֹ טַבַּעַת וְכַדוּמָה, בְּאִיזָה חֵן, לִפְי וְאוֹר יִקְרוֹת הַיְהוּלּוֹם מֵאִיר. בְּאִין עֶרֶךְ כָּלֵל הֵם הַיְלָדִים, אֲשֶׁר אוֹרֵךְ זְמַן רַב עַד שְׁמֵלֵטְשִׁים אוֹתָם, מְנַקִּים וּמְסַדְרִים אוֹתָם, עַד שְׁרוּאִים אוֹתָם חִינְנִיִּים, אֲשֶׁר זֶה הָאֲשֶׁר הֵכִי גְדוֹל, אֲבָל כָּמוֹ בְּיַהֲלוֹם, שְׁצָרִיכִים סְבָלְנוֹת רַבָּה, וּמִי שְׁחָסַר סְבָלְנוֹת, אֵינּוּ יָכוֹל לִהְיוֹת יַהֲלוּמָן וְלִהְתַּעֲסֵק עִם יַהֲלוּמִים, בֵּין עִם יְלָדִים, מִי שְׁחָסַר סְבָלְנוֹת וְהוּא כְּעֶסֶן וְרִגְזָן, אֵינּוּ יָכוֹל לְחַנּוּךְ אֶת יְלָדָיו. "חַנוּךְ אֲמִתִּי" הוּא רַק עַל-יְדֵי סְבָלְנוֹת, כִּי יְלָדִים צָרִיכִים סְבָלְנוֹת רַבָּה, וּבְזֶה שְׁאֲדָם סְבָלָן לִילְדָיו, בְּזֶה מְרָאָה שְׁאוּהֵב אוֹתָם. וּכְכֹל שֶׁהוּא סְבָלָן יוֹתֵר, בְּסִימָן שְׁאוּהֵב אוֹתָם יוֹתֵר, לֹא-כֵן מִי שְׁמוֹצִיא עֲצָבָיו עַל יְלָדָיו, מִכֶּה אוֹתָם לְלֹא הַפּוֹגָה, וְעַל כָּל דְּבָר פְּעוּט מִשְׁפִּילָם וְצוּעֵק וְצוּחוֹ עֲלֵיהֶם, מְבַזֶּה אוֹתָם בְּרַבִּים, בְּזֶה מְרָאָה שֶׁהוּא שׁוֹנֵא אוֹתָם. וְאֵל תַּחֲשְׁבוּ אַחֲרַת, כִּי יְלָדֵיכֶם יִגְדְּלוּ בְּעֲלֵי מוֹמִים בְּנַפְשָׁם, מְלֵאֵי חֶסְרוֹנוֹת וּמַדּוּת רָעוֹת. אֵךְ הַכֹּל תְּלוּי בְּיַדְכֶם, כִּי הֵ"חַנוּךְ הָאֲמִתִּי" הוּא רַק עַל-יְדֵי סְבָלְנוֹת וְהַדְּבָרוֹת. וְאֵךְ שְׁאֲנִי יוֹדֵעַ שְׁקִשָּׁה לָכֶם עַד מְאֹד, עִם כָּל זֹאת הַסְּתַכְּלוֹ עַל עֵתִיד יְלָדֵיכֶם, כִּי סוּף כָּל סוּף מַה יִּשְׁאַר מִכֶּם? רַק יְלָדֵיכֶם. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם רְצוֹנְכֶם לְזִכּוֹת לְ"חַנוּךְ אֲמִתִּי", הֵיוּ סְבָלָנִים לְיְלָדֵיכֶם, וְאֵךְ פְּעַם אֵל תַּתְּלוּצְצוּ מֵהֶם, אֵל תַּצְחִקוּ מֵהֶם, וְאֵל תְּבַזּוּ אוֹתָם וּבְפָרֵט בְּרַבִּים,

וְאִף שְׁאַתֶּם מִתְּכַוְּנִים לְצַחֵק וְהִלָּצָה, אֵין זֶה שְׂחֹק אֶלָּא מִכְאוֹב. וְאִם תִּקְחוּ דְבָרֵי לְתוֹךְ לְבַבְכֶם, תִּזְכּוּ לְ"חֲנוּךְ אֲמִתִּי", לְחַנֵּךְ אֶת יְלַדֵיכֶם בְּחֲנוּךְ נִפְלָא, שְׂיִהְיֶה לְכֶם הַרְבֵּה נַחַת מֵהֶם.

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, שְׁעַקֵר הַיְגִיעָה וְהִטְרָחָה שְׁאָדָם יִגַע וְטוֹרַח בְּזֶה הָעוֹלָם זֶהוּ רַק בְּעֵבוֹר יְלַדְיוֹ, כֹּל מֵה שְׁאָדָם יִגַע בְּזֶה הָעוֹלָם, תָּמִיד חוֹשֵׁב שְׁכָל טְרַחְתּוֹ הִיא בְּעֵבוֹר יְלַדְיוֹ, שְׁלִילַדְיוֹ יִהְיֶה קָל יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר לוֹ. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, "חֲנוּךְ אֲמִתִּי" צָרִיךְ לְהִיּוֹת לְתַכְלִית אַחַת — אֵיךְ לְהַצְלִיחַ עִם הַיְלָדִים?! אֵיךְ נוֹכַל לְהִתְפָּאֵר עִם יְלַדֵי, עִם בְּנֵי וּבְנוֹתֵי?! וְעֲלֵיכֶם לְזַכֵּר, שְׁבְּנֵי-אָדָם יַעֲזְבוּ אֶתְכֶם, אֶפְלוּ הַחֶבֶר הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שְׁאַתֶּם בּוֹטְחִים בּוֹ, לְבִסּוֹף יַעֲזֹבְכֶם, וּמִי יִשְׁאַר עִמָּכֶם עַד תֵּם? רַק יְלַדֵיכֶם. וְאֶפְלוּ כְּשִׁתְּצִאוּ מִזֶּה הָעוֹלָם, מִי יִזְכֹּר אֶתְכֶם? יְלַדֵיכֶם. הַיְלָדִים, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי, הֵם בְּשֵׁר מִבְּשָׂרְכֶם, עֵצִים מֵעֵצְמָכֶם, לְזֹאת רְאוּ לְחַנֵּכֶם בְּ"חֲנוּךְ אֲמִתִּי", חֲנוּךְ שֶׁל אֶהְבָּה, חֲנוּךְ שֶׁל סְבָלְנוֹת, רַחֲמוּ עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁאֵינְכֶם רוֹצִים שְׁיִשְׁפִּילוּ אֶתְכֶם, יִלְעָגוּ לְכֶם, יַעֲשׂוּ מְכָם צַחֵק, כֵּן אֵל תַּעֲשׂוּ צַחֵק מִיְלַדֵיכֶם, וְאֶפְלוּ בְּדֶרֶךְ מִשְׁחָק, כִּי אֵין זֶה מִשְׁחָק

כָּל־לֵב וְעֵקֶר, בְּאֲשֶׁר כָּל הַשְּׁפֵלָה שֶׁמִּשְׁפִּילִים אֶת הַיְלָדִים,
 כָּל לַעֲג שְׁלוּעֵגִים לָהֶם אֶפְלוּ בְּדֶרֶךְ מִשְׁחָק בְּעֵלְמָא,
 עוֹשֶׂה כֶּתֶם בְּנִפְשׁ הַבֶּן אוֹ הַבַּת, וְיִגִיעַ הַיּוֹם שְׁלֹא יוּכְלוּ
 לְמַחֵל לָכֶם; כִּי אֵין מִשְׁחָק כְּזֶה עִם יְלָדִים —
 לְהַשְׁפִּילָם, לְהַעֲלִיבָם, וּמְכַל שֶׁכֵּן לְהַכּוֹתָם, אֲשֶׁר זֹהִי
 רָשָׁעוֹת וְאַכְזָרִיוֹת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר. בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים!
 הַ"חַנוּךְ הָאֲמַתִּי" הוּא רַק לְהַגְבִּיהֶם, לְהַכְנִיס בָּהֶם
 בְּטָחוֹן עֲצָמִי, תָּמִיד לְהִרְאוֹתָם אֶת הַדֶּרֶךְ אֵיךְ לַעֲבֹר אֶת
 זֶה הָעוֹלָם, לְלַמֵּד אוֹתָם חֻכְמַת הַחַיִּים, לְדַבֵּר עִמָּהֶם
 בְּאִפְן שֶׁמְדַבְּרִים עִם מְבַגְּרִים, אֵל תַּחֲשֹׁבוּ שִׁילְדֵיכֶם
 קְטַנְטַנִּים, כִּי אֶפְלוּ קְטַנֵּי הַקְטַנִּים יֵשׁ לָהֶם שְׂכָל
 כְּמְבַגְּרִים, אֵךְ הַשְּׂכָל לֹא הִתְפַּתַּח עֲדִין, הַשְּׂכָל נִמְצָא
 אֲצֵלָם בְּכַח, הַמְדוֹת טְמוּנוֹת בָּהֶם, אֵךְ לֹא הִתְפַּתְּחוּ
 עֲדִין. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! הַחַנוּךְ מִתְחִיל עוֹד
 כְּשֶׁהֵם קְטַנֵּי קְטַנִּים, יֵשׁ לָהֶם שְׂכָל גְּדוֹל, וּפְקָחִים הֵם
 מְאֹד, אֵךְ לֹא יֵצֵא עֲדִין מִהַכַּח אֶל הַפַּעַל, אִם תִּגְדִּילוּ
 אֶת הַיְלָדִים בְּעוֹדָם פְּעוּטִים, תִּדְבְּרוּ עִמָּהֶם כְּפִי
 שֶׁמְדַבְּרִים עִם מְבַגְּרִים, וְתִסְבִּירוּ לָהֶם פַּעַם אַחַר פַּעַם
 בְּסִבְלָנוֹת רַבָּה, תִּוְכַחוּ כִּיצַד שְׂכָלָם הַקָּטָן מִתְפַּתַּח,
 וְיִתְבַּגְּרוּ בְּגִיל צָעִיר. אֵךְ הַכֹּל תְּלוּי בָכֶם. לְזֹאת, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם רְצוֹנְכֶם לְהַצְלִיחַ עִם יְלָדֵיכֶם,
 תִּשְׁקִיעוּ בָהֶם, כִּי זֶהוּ עֲתִידְכֶם, הֵם יִשְׁאָרוּ אֲצֵלְכֶם, הֵם
 תָּמִיד יֵאָהְבוּ אֶתְכֶם, וּבְכַרְט אִם תִּשְׁקִיעוּ בָהֶם, וְתוֹרִידוּ

עֲצַמְכֶם אֲלֵיהֶם, תִּסְבְּלוּ אֶת שׁוֹבְבוֹתֵם, וְתִדְעוּ שְׁיִלְדִים
 צָרִיכִים לְהִיּוֹת שׁוֹבְבִים, וְזֶה בְּרִיא בְּעִבּוּרֶם, וְלֹא תִבְהִלּוּ
 כְּשֵׁהֶם מִתְּפָרְקִים וּמִשְׁתּוֹבְבִים, כִּי זֶה טִבְעֵם הַבְּרִיא,
 וְאֲדַרְבָּה תִּעוּדְדוּ אוֹתָם, תִּשְׁמַחוּ אוֹתָם, אַךְ בַּד בְּבַד
 תִּסְבִּירוּ לָהֶם מָה מִתֵּר וּמָה אָסוּר, אַזִּי תֵרְאוּ "חַנוּךְ
 אֲמֵתִי" מֵהוּ. הַבְּנִים וְהַבָּנוֹת אֶפְלוּ שְׁשִׁית־פָּרְקוּ וַיִּשְׁתּוֹבְבוּ,
 יִשְׁמְרוּ מִשְׁטִיּוֹת וּמִהַבְּלִים, כִּי הִסְבַּרְתֶּם לָהֶם מָה לַעֲשׂוֹת
 וּמָה לָּאוּ, וְלֹא זֶה בְּלִבְד, אֲלֵא הִסְבַּרְתֶּם גַּם מִדּוּעַ אָסוּר
 וּמִדּוּעַ לָאוּ; כִּי צָרִיכִים לָתֵת לִילְדִים הִסְבָּרָה בְּרוּרָה
 וּבִהִירָה. אִם תִּחְנַכוּ אֶת יְלָדֵיכֶם בְּחַנוּךְ כָּזֶה, זֶהוּ "חַנוּךְ
 אֲמֵתִי". לְזֹאת רְאוּ, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְרַחֵם עֲלֵיהֶם
 וְעַל עֲצַמְכֶם, אִם רְצוֹנְכֶם לְהַצְלִיחַ עִם יְלָדֵיכֶם, תִּשְׁקִיעוּ
 בָּהֶם, וְזוֹ הַשְּׁקִיעָה כְּדֹאִית וּמִשְׁתַּלְמָת. וְאַל תֹּאמְרוּ: "אֵין
 לָנוּ סְבָלָנוֹת וְכַח, אֵין לָנוּ מַח וְכַחוֹת", כִּי דְבַרִי שְׁטוֹת
 אֵלוּ. תִּתְאַרוּ לְעֲצַמְכֶם, אִם רוֹצִים לָתֵן לָכֶם עֵתָה מִטְמוֹן
 יָקָר, הוֹן רַב, לֹא הֵייתֶם אוֹמְרִים: "אֵין לָנוּ עֲצָבִים,
 אֵינְנוּ יְכוּלִים יוֹתֵר, אָנוּ מִגְבִּיִּהִים יָדַיִם, לָכוּ מִכָּאן, צָאוּ
 מִהַחֲדָר", אוּ שְׂאֵר דְּבוּרֵי שְׁטוֹת וְהַבֵּל, אֲלֵא הֵייתֶם
 רְצִים לְטַל אֶת הַהוֹן, וְכָל זְמַן שֶׁהָיוּ לָכֶם כַּחוֹת, הֵייתֶם
 מְלַקְטִים אוֹתוֹ בְּשִׁקִּים לְבָלִי לְאַבְדּוֹ. וְהִנֵּה נָתַן לָכֶם
 הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִטְמוֹן יָקָר — יְלָדִים חֲבִיבִים, בְּנִים
 וּבָנוֹת יְקָרִים, פְּקָחִים, וְתִפְקִידְכֶם הוּא רַק — סְבָלָנוֹת
 וְהַשְּׁקִיעָה, לְסַבֵּל וּלְהַשְׁקִיעַ בָּהֶם, אַז תִּזְכּוּ לְהוֹן תּוֹעֲפוֹת.

אם הייתם יודעים כמה זקוקים הילדים להם ואהבה
מכם, אם הייתם יודעים כמה מחכים הילדים ללשוף
ולנשיקה, למלה טובה מצדכם, הייתם עושים את זאת
כל היום, ותחת לצעק ולהתפרע עליהם, הייתם מחיכים
ומגביהים אותם, זה נקרא "חנוך אמת". ואל תאמרו:
"אין לנו פח בעבורם", כי לא מחכמה דברתם, אלא
משטות ואולת. לזאת, בני ובנותי היקרים! אם רצונכם
להגיע ל"חנוך אמת", תחנכו את בניכם ובנותיכם
בדרכי התורה ויראת שמים, תכניסו אותם לתלמודי
תורה ולבתי-ספר שלומדים בהם אמונה, שמדברים שם
מהקדוש-ברוך-הוא, שמלמדים את תורת הוי"ה ברוך
הוא וברוך שמו, שמלמדים אותם איך לקיים את
מצוותיו יתברך, זהו "חנוך אמת", חנוך התורה, חנוך
של אמונה, חנוך של מדות טובות ודרך ארץ. והכל
תלוי בידיכם, בני ובנותי היקרים, חמלו על נפש בניכם
ובנותיכם, ותראו להשקיע בהם מדות טובות, אבל אף
פעם לא בדרך צעקות, אף פעם לא בדרך של מכות
ואלימות, אשר זוהי דרך של משגעים ומטרפים, דרך
של חיות השדה, שקופצות על זולתן. "חנוך אמת"
הוא רק על-ידי סבלנות. יעזר הקדוש-ברוך-הוא,
שתכניסו דבורים אלו בתוך לבכם, וכך תזכו לחנוך את
בניכם ובנותיכם, ותזכו לזרעא חי' וקיימא, זרע שיאריך
ימים ושנים טובות, זרע שתוכלו להתפאר בו, והקדוש-

ברוך-הוא בּוֹדֵאי לֹא יַעֲזֹב אֶתְכֶם.

ד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לִידַע, פִּי "חֲנוּף אַמְתִּי" הוּא לְחַנּוּף אֶת הַיְלָדִים הָעֶקֶר בְּדֶרֶךְ שֶׁל דְּבוּר וְלֹא הַלְקָאָה, יֶלֶד יִבִּין הַרְבֵּה יוֹתֵר אִם יִדְבְּרוּ אֵלָיו בְּמָקוֹם לְהַכּוֹתוֹ. וְרַק כַּאֲשֶׁר הַיֶּלֶד הִתְחַצֵּף אוֹ הִמָּרָה אֶת פִּי הַהוֹרִים לְאַחֵר הַתְּרָאָה חוֹזֶרֶת וְנִשְׁגִּית, וּמְכַרְחִים לְהַכּוֹתוֹ, כְּפִי שְׂאוֹמֵר שְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ: "חֹשֶׁף שְׁבִטוֹ שׁוֹנֵא בְּנוֹ", יֵשׁ לְהִזְהַר לְהַכּוֹתוֹ בְּעֵדִינּוֹת עַל הַיְדִים, וְלֹא מִכּוֹת נְמָרְצוֹת הַנוֹבְעוֹת מֵעֲצָבֵי הַהוֹרִים וּמִחֲמַתָּם. אִךְ אִם הַיֶּלֶד בְּגִיל מְבֹגֵר יוֹתֵר אָסוּר לְהַכּוֹתוֹ כָּלֵל, פִּי עֲלוּלִים לְהִמָּרִידוֹ יוֹתֵר, לְדַכְדְּכוֹ וּלְגַרְם לוֹ לְבַעֵט בְּכָל. וּבִהִיּוֹת הַיְלָדִים קִטְנִים וּמְכַרְחִים לְעֵתִים נְדִירוֹת מְאֹד לְהַכּוֹתָם, צְרִיכִים לְהִזְהַר שְׁלֹא יִהְיֶה מִתּוֹךְ כַּעַס, פִּי הַכַּעַס הוֹרֵס אֶת הַחַיִּים לְגַמְרֵי, הוֹרֵס אֶת הַשְּׂכָל, עַד שְׂאָדָם יָכוֹל לְהַכּוֹת מִכּוֹת כְּאֵלוֹ, שֶׁהַיֶּלֶד יִהְיֶה בַּעַל מוֹם, חֵס וְשָׁלוֹם, עַל-כֵּן אִם כָּבֵר צְרִיכִים לְהַכּוֹת, יַעֲשׂוּ זֹאת בְּעֵדִינּוֹת לְמִטְרַת חֲנוּף בְּלִבָּד, אֲבָל לֹא כְּשֶׁהַיְלָדִים מְבֹגְרִים, כִּי אִזּוֹ אָסוּר לְגַעַע בָּהֶם, אֲלֵא לְדַבֵּר אֵלֵיהֶם וּלְהַסְבִּירָם חֲמִרַת הַמַּעֲשֵׂה וְכוּ', וּכְכֹל שֶׁהַיְלָדִים גְּדֻלִים יוֹתֵר, אָסוּר לְהַכּוֹתָם, כִּי הַמִּכּוֹת תִּשְׁבְּשְׁנָה דַּעְתָּם

וַיִּתְפָּרְעוּ יוֹתֵר. וְזֹאת רוּאִים בְּחוּשׁ, שְׁעַל-יְדֵי מַכּוֹת אֵין מִצְלִיחִים, וְאֵין מְשִׁיגִים מְאוּמָה, אֲלָא הִילְדִים מִתְעַצְבָּנִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְנוֹקְמִים אַחֲר־כֶּךָ בַּהוֹרִים. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, עֵקֶר הַ"חַנוּךְ הָאֲמִתִּי" הוּא רַק בְּדֶרֶךְ שֶׁל הַדְּבָרוֹת. וְצָרִיכִים לְהַחֲדִיר בִּילְדִים, שְׂיִדְעוּ אֵת הַמְּלָה "לֹא". זֶה מְלָה חֲשׁוּבָה בְּ"חַנוּךְ אֲמִתִּי"; לֹא צָרִיךְ תָּמִיד לַעֲשׂוֹת אֵת רְצוֹן הִילְדִים, וְאִם לֹא הִתְנַהֲגוּ כְּשׁוֹרָה, לְאַחַר שֶׁבִקְשׁוּ מֵהֶם לְהִמָּנַע מִמַּעֲשֵׂה פְלוֹנִי, אוֹ לֹא לֵילֵךְ לְמָקוֹם אֱלִמוּנִי, וְעָבְרוּ עַל צְוֵי הַהוֹרִים, מִתָּר לְאִמְרָם: "לֹא"! לְהַעֲנִישׁם בְּשִׁלִּילַת מִתֵּן פָּרֶס וְכִדּוּמָה. וְהַתּוֹצְאָה הַגְּרוּעָה בְּיוֹתֵר — שְׁעַל־וּלִים לְמָרַר בְּבָכִי עַל מִתֵּן הָעֲנֵשׁ, אֲזִי אֵין לְהַתְּפַעֵל מִזֶּה וּלְהַכְּנַע, זֶהוּ דְבַר בְּרִיא שֶׁהִילְדִים בּוֹכִים, וְאֵף שֶׁמְרָאִים פָּנִים זְעוּפּוֹת וְכוּ', אֵין לְסִגָּת מְאִמֶּרֶת "לֹא" שְׁאַמְרוּם, כִּי אֲזִי פּוֹגְמִים בְּחַנוּכְכֶם הַטְּהוֹר; אֵף דָּא עֵקֶא כְּשֶׁהוֹרִים רוּאִים אֵת דְּמַעוֹת הִילְדִים, הֵם נִכְנָעִים וּמוֹתְרִים לָהֶם, אֲשֶׁר זֶהוּ פָּגָם גְּדוֹל בְּ"חַנוּךְ אֲמִתִּי", וְזֶהוּ כְּשִׁלּוֹן בְּחַנוּךְ; כִּי עַל הַהוֹרִים לְהִיּוֹת חֲזֻקִים בְּמִלְתָּם, וְלֹא לְהַתְּפַעֵל מִבְּכֵי הִילְדִים. אֲמִרַת "לֹא" אֵינָה פּוֹגְמַת בְּחַנוּךְ. אֵף הַלְקָאוֹת — מִזֶּה יֵשׁ לְהִמָּנַע מְאֹד, כְּאִמּוֹר, כִּי בְּדֶרֶךְ כָּלֵל הַכָּאוֹת נוֹבְעוֹת מִחֲמַת עֲצָבִים, וְזֶה הַגְּרוּעַ בְּיוֹתֵר. יִשְׁנֶם הוֹרִים שֶׁהֵם כָּל-כֶּךָ עֲצָבָנִיִּים, עַד שֶׁמוֹצִיאִים אֵת כָּל כְּעֶסֶם וְרָגְזָם עַל יַלְדֵיהֶם, וּמִפִּים בָּהֶם מַכּוֹת רָצַח, אֲשֶׁר אֵינָם

פועלים בזה כלום, אלא מקלקלים והורסים. אך כשאומרים "לא" במקום הנכון, וחקקים במלה זו, זה כואב הרבה יותר מן המכות, ופועלים על-ידי-זה באפן חיובי. ואף שהילדים יבכו, או יסתוכבו זעופים, אין להסתכל על זה, ואין רע בכך, כי הבכי מטהר ומנקה את המח; על-פן אל להורים לסגת מדבורם, ולא לחזור בהם מהענש שהטילו על ילדיהם באם מצדק הוא. והן האב והן האם צריכים לכבד את הענש שהטל על הילדים; הינו אם האב העניש את הילדים, אסור לאם לותר, וכן להפך — אם האם אמרה "לא", אסור לאב לותר ולהתרכך וכו', כי זהו פגם ב"חֲנוּךְ אֲמִתִּי", וזהו הַרְס אֲמִתִּי. המלה "לא" כואבת הרבה יותר ממכות, וצריכים להשתמש בה במקום הראוי. בודאי אסור להיות אכזרי, ולא להטיל ענש כבד יתר על המדה, ולגרם שהילד יצא דפן מכלם, ולא יסע לטיול עם כל המשפחה וכדומה, אשר גם ההורים לא יוכלו לעמוד בענש, ויכרחו לותר, ואז פגמו בחנוך, מלבד הרשעות שיש במתן ענש כזה, וכן אסור להעניש את הילד על כל פרט ופרט, אשר זו מדת אכזריות; אבל אם ההורים אמרו לילד לבלתי עשות את הדבר פלוני, בידעם כי הדבר יזיק לילד מכל בחינה שהיא, והילד לא ציית להורים, אזי יש להענישו בענש ראוי ומתון, ולא מתוך עצבים, או רשעות ורע לב. כי זהו עקר "חֲנוּךְ אֲמִתִּי",

לְדַאג לְטוֹבַת הַיְלָדִים. וְאִם הַהוֹרִים רוֹאִים, שְׁדַבֵּר מְסִים
 אִינוֹ חַיּוּבֵי בְּעִבּוּרָם, צְרִיכִים לוֹמַר לָהֶם "לֹאוּ", וְלֹא
 לְהַתְּפִיעַל מִבְּכָיִם, וְלִזְכֹּר וְלִידַע שְׁעַל-יְדֵי דְבוּרִים
 פּוֹעֲלִים הַרְבֵּה יוֹתֵר טוֹב מִמַּכּוֹת, וְלְהַמְנִיעַ מִהַלְקָאָה
 כַּמָּה שְׁיֹתֵר, וְכִף יִזְכּוּ לְהַשִּׁיג "חֲנוּךְ אֲמִתִּי".

ה.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי עֲבוּדַת
 הַחֲנוּךְ הִיא מִהַעֲבוּדוֹת הַקָּשׁוֹת בְּיוֹתֵר, כִּי קָשָׁה מְאֹד
 לְחַנּוּךְ יְלָדִים, הֵיטָב שְׁטַבְעָם הוּא, שְׁנִמְשָׁכִים אַחַר
 חֲבָרֵיהֶם, וּמָה שְׁרוֹאִים אֲצֻלָּם — יַעֲשׂוּ כְּמוֹתָם, כִּי
 מִתְּקִים הֵם אֶת זוּלָתָם; לְזֹאת הַ"חֲנוּךְ הָאֲמִתִּי" לְחַנּוּךְ
 בּוֹ אֶת הַיְלָדִים — לְהַחֲדִיר בָּהֶם אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה
 בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׂיִהְיוּ מְלֵאִים עִם אֲמוּנָה. וְכִיצַד?
 עַל-יְדֵי שְׁתַּמִּיד יְדַבְּרוּ הָאָב וְהָאִם בְּבֵית רַק מִמָּנוּ
 יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר דָּבָר זֶה יִחַסֵּן אֶת הַיְלָדִים נֶגֶד כָּל מִינֵי
 רוּחוֹת רָעוֹת הַנוֹשְׁבוֹת מִבַּחוּץ. כִּי עַל-יְדֵי אֲמוּנָה שְׁאֲדָם
 מֵאֲמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְחוֹקְקָה בְּלִבּוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה נִצַּל מִכָּל
 מִינֵי רוּחוֹת רָעוֹת וְדַעוֹת נַפְסָדוֹת. וּבְפָרֵט בְּדוֹר הַזֶּה,
 שֶׁהָעֶרֶב-רַב, הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא הַתְּלַבְּשׁוֹ הָעֵקֶר
 עַל הַנֶּעֱר, בְּיַדְעָם, שְׂאֵם יִתְפָּסוּ אֶת הַנֶּעֱר וְיִלְכְּדוּהוּ
 בְּרִשְׁתָּם הַטְּמֵאָה, הָרְסוּ אֶת הָעֵתִיד שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל,

וְעַל-כֵּן כָּל הַחֲצִים שְׂיֹרִים הַסְטָרָא אַחְרָא וְהַקְלָפוֹת, הֵם לְכוּזֵן הַיְלָדִים. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם רְצוֹנְכֶם, שְׂבִנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם יִגְדְּלוּ בְעֲלֵי מַדּוֹת טוֹבוֹת וְדֶרֶךְ אֶרֶץ, בְּעֲלֵי יִרְאַת שָׁמַיִם וַחֲדוּרֵי אֲמוּנָה, עֲלֵיכֶם לְתַקֵּן אֶת עֲצַמְכֶם תַּחֲלָה, וְלַהּוֹת דְּגָמָא אִישִׁית בְּעִבּוּרָם. כִּי "חַנוּךְ אֲמִתִּי", הֵינּוּ שְׂמַתְנַהֵג בְּדִיוֹק כְּפִי שְׂרוּצָה שְׂיִלְדִיו יִתְנַהֵגוּ. אֲבָל אִם אָדָם רְחוּק מֵאֲמוּנָה, וְרַב עִם אִשְׁתּוֹ אוֹ אִשְׁתּוֹ רַבָּה עִמוֹ, רְחַמְנָא לְצַלֵּן, אוֹ עוֹשֶׂה אֵיזָה עוֹל לְבְנֵי-אָדָם — לְקָרוֹבִים וְלָרְחוּקִים, לְשֹׁכְנִים וְלִיְדִידִים, גּוֹנְבֶם וְגוֹזְזֵם וְכוּ', וְכִי רוּצָה שְׂיִלְדִיו יִהְיוּ טוֹבִים מִמֶּנּוּ?! לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! הַ"חַנוּךְ הָאֲמִתִּי" הוּא לְחַנּוּךְ אֶת עֲצָמוֹ. לְחִיוֹת תָּמִיד עִם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לְזִכֹּר עַל כָּל שַׁעַל וְשַׁעַל וְעַל כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה, שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג אֶת הָעוֹלָם וְרוֹאֶה אֶתְכֶם, תְּקִימוֹ מְצוּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ בְּשִׂמְחָה, תִּדְבְּרוּ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ. כְּשֶׁהַיְלָדִים יִרְאוּ שֶׁהַהוֹרִים אֵף פְּעַם אֵינָם רַבִּים בֵּינֵיהֶם, מְדַבְּרִים רַק דְּבוּרֵי אֲמוּנָה וְהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית, מְדַבְּרִים בֵּינֵיהֶם דְּבוּרֵי אֶהְבָּה וְשָׁלוֹם, זֶה יִשְׁפִיעַ עֲלֵיהֶם, וְגַם הֵם יִחַקּוּ אֶת הוֹרֵיהֶם, וְיִהְיוּ מְחַסְּנִים בְּפָנָי כָּל רוּחוֹת זָרוֹת. וְאֵל תַּחֲשֹׁבוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אֲשֶׁר בְּזָה שְׂאֵתָם שׁוֹלְחִים אֶת יְלָדֵיכֶם לְתַלְמוּד תּוֹרָה וּלְבֵית-סֵפֶר חֲרָדִי, דֵּי בְּזָה בְּעִבּוּר חַנוּכְכֶם, וּפְטוּרִים אַתֶּם מִמְצוֹת הַחַנוּךְ, אֵל תֹּאמְרוּ כֵּן, כִּי עַקֵּר "חַנוּךְ אֲמִתִּי"

מִתְחִיל בְּתוֹךְ הַבַּיִת, הַיְלָדִים נִמְשָׁכִים יוֹתֵר אֶל הָאֵב
וְהָאֵם מֵאֲשֶׁר לְכָל אֶחָד אַחֵר, וּמֵה שֶׁהַהוֹרִים יְכוּלִים
לְפַעַל אֶצֶל הַבֶּן וְהַבַּת, שׁוֹם מִחֲנוּךְ בְּעוֹלָם אֵינוֹ יְכוּל
לְהִרְאוֹת. לְזוֹאת, בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים, אִם רְצוֹנְכֶם לְתַת
"חֲנוּךְ אֲמִתִּי" לְיְלָדֵיכֶם, רְאוּ לְהִתְחִיל בַּבַּיִת; הַשְׁתַּדְּלוּ
מְאֹד לֹא לָרִיב בֵּינֵיכֶם, וְאַף שֶׁקִּשָּׁה הַדְּבָר, תַּעֲשׂוּ זֹאת
בְּעִבּוֹר יְלָדֵיכֶם. אִם רְצוֹנְכֶם בִּילְדִים בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם
וּבְרוּחָם, אֵל תִּשְׁפִּילוּ זֶה אֶת זֶה, כִּי בְכֹךְ תּוֹתִירוּ צְלָקָת
עַל הַיְלָדִים. כִּי כִשֶׁהַיְלָדִים רוֹאִים שֶׁהַהוֹרִים מִתְקוֹטְטִים
בֵּינֵיהֶם, וּמְכַל שֶׁכֶן כְּשֶׁבָאִים לְגְרוּשִׁין, רַחֲמָנָא לְצַלֵּן, זֶה
הוֹרֵס אֶת נַפְשָׁם, וּמִמָּשׁ הוֹרְגִים אוֹתָם, וּמֵיְהוּ הָאֶכְזָר
הַזֶּה, הַרוּצָה לְהַרְגֵּ אֶת בְּנָיו וּבָנוּתָיו?! [אֲשֶׁר כָּל
הַסִּכְסוּךְ בֵּינֵיכֶם הֵחֵל מִחֲמַת שְׁטוּת קִטְנָה]. לְזוֹאת, בְּנֵי
וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים! "חֲנוּךְ אֲמִתִּי" צָרִיךְ לִהְיוֹת תְּחִלָּה אֶצֶל
הָאֵב וְהָאֵם, תִּשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, תַּחֲיוּ בְּאַהֲבָה לְמַעַן
הַיְלָדִים, אֲזִי יִגְדְּלוּ הַיְלָדִים בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְרוּחָם,
בְּעֵלִי בְטָחוֹן עֲצָמִי, וְלֹא יִפְחָדוּ מִשׁוֹם בְּרִיָּה. כִּי הַכֹּל
תְּלוּי בְכֶם; תִּרְאוּ לְדַבֵּר תָּמִיד בַּבַּיִת דְּבוּרִים חַיִּיבִים,
וְאַף פַּעַם אֵל תִּשְׁפִּילוּ אֶת הַבָּנִים וְהַבָּנוֹת, אֵף פַּעַם אֵל
תַּעֲרֹכוּ עֲלֵיהֶם בְּקִרְתָּ, כִּי אֵין זֶה "חֲנוּךְ אֲמִתִּי", אֶלָּא
כְּשֶׁלוֹן בְּחֲנוּךְ, "חֲנוּךְ אֲמִתִּי" זֶהוּ רַק לְבָנוֹת אֶת הַבֶּן
וְהַבַּת, לְהַחֲדִיר בָּהֶם בְטָחוֹן עֲצָמִי; הֵלֹא סוּף כָּל סוּף
הַבָּנִים וְהַבָּנוֹת צָרִיכִים לְגַדֵּל וְלַצָּאת לְעוֹלָם הַגְּדוּל, וְאִם

תִּתְּנוּ לָהֶם הַזְדַּמְנוּת לַגָּדֵל וּלְהַתְפַּתַּח, לְבַסּוֹף תִּקְצְרוּ אֶת הַפְּרוֹת, וְיִהְיֶה זֶה הַנַּחַת שְׁלָכֶם; כִּי אֵין עוֹד נַחַת גְּדוּלָה מִזֶּה שֶׁהַבָּנִים וְהַבָּנוֹת הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, תָּמִיד שׁוֹמְחִים וְעֹלִיזִים, תָּמִיד מְצַלִּיחִים וּבְעָלֵי בִטְחוֹן עֲצָמֵי, נוֹשְׂאִים חֵן בְּעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת. אֵיזוֹ נַחַת הִיא לְרְאוֹת יְלָדִים גְּדֻלִים בְּעָלֵי מַדּוֹת טוֹבוֹת, הַרוֹצִים לַעְזֹר לַזּוֹלָת וְכוּ'. וּלְכֹל זֶה אַתֶּם יְכוֹלִים לְזַכּוֹת, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם תִּשְׁתַּדְּלוּ לְחַנּוּךְ אֶת יְלָדֵיכֶם בְּ"חַנוּךְ אֲמַתִּי", הֵינּוּ שֶׁתִּחַנְכוּ אֶת עֲצָמְכֶם תַּחֲלָה, תָּמִיד תִּדְבְּרוּ מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְתִתְּנֶהֱגוּ בְּמַדּוֹת טוֹבוֹת, אוֹ אֲזִי יִהְיֶה זֶה הַחֲסוֹן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לְיְלָדִים, וְיִהְיוּ מְחַסְּנִים כָּל-כָּף, עַד שֶׁכָּל הַרוּחוֹת רְעוֹת הַנוֹשְׁבוֹת בַּחוּץ לֹא יוּכְלוּ לָהֶם, כָּל הַסָּמִים, הַגְּזוּלוֹת וְהַגְּנוּבוֹת, הַמַּדּוֹת רְעוֹת, הַקְּלָלוֹת וְהַנְּבוּל פֶּה לֹא יִשְׁפִיעוּ עֲלֵיהֶם, מֵאַחַר שֶׁקָּבְלוּ "חַנוּךְ אֲמַתִּי" בְּתוֹךְ הַבַּיִת. לְזֹאת, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים, אַל תִּקְחוּ דְבָר זֶה בְּנִקְל, וְתִחַשְׁבוּ כִּי זֶהוּ דְבָר פְּעוּט וַחֲסוּר חֲשִׁיבוֹת, וּמָה וְלָמָּה לָנוּ לְהַשְׁקִיעַ?! אַל תֹּאמְרוּ זֹאת, אֲלֵא כָּל טַפְטוּף וְטַפְטוּף, כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁהַהוֹרִים מְטַפְּטְפִים לְיְלָדִים — נִכְנָס בָּהֶם, כָּל הַנְּהֻגָה שֶׁהָאָב וְהָאִם מִתְּנַהֲגִים, הֵיְלָדִים מְחַקִּים אוֹתָם, וְנִכְנָס בְּטַבְּעָם. לְזֹאת, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם אַתֶּם רּוֹאִים שֶׁיְלָדֵיכֶם יוֹרְדִים מִן הַדֶּרֶךְ, חֵס וְשָׁלוֹם, וּמְדַרְדְּרִים מִיּוֹם לְיוֹם, תִּדְעוּ שֶׁאַתֶּם אֲשֵׁמִים בְּדְבָר, וְהַקּוֹלֵר תְּלוּי בְּצוּאָרְכֶם,

ואל תבואו אחר-כך בטענות למחנוף או למחנכת, כי אם הבנים והבנות היו מקבלים "חנוף אַמתי" בבית, תמיד היו מדברים בבית רק מהקדוש-ברוך-הוא, והיו מקימים את המצוות בשמחה, היו שומרים פיהם לא לדבר על זולתם, לא לקלל, לא לדבר לשון-הרע ורכילות, לא לעשות ליצנות מאף אחד, הייתם רואים כיצד ילדיכם — הן הבנים והן הבנות היו מחקים אתכם, והולכים בדרך ה'. לזאת, בני ובנותי היקרים! תתחילו מעכשו להחדיר בבנים ובבנות רק אמונה, ותשמרו מאד מאד לא לריב ביניכם, ותעשו את זאת בשביל הילדים; כי ילדיכם הם העינים שלכם, ומה אדם לא יעשה בשביל עיניו, אשר הם האיבר החשוב ביותר, כי בלי עינים אדם סומא, עור, וחייו אינם שוים מאומה. כן הדבר כשאין לאדם ילדים, נדמה הוא כמת, קירות ביתו שוממים. אזי מאחר שנתן לכם הקדוש-ברוך-הוא מתנה יקרה, ילדים יקרים כאלו, בנים ובנות, אשר הם המתנה היפה ביותר שיכולים לקבל, והקדוש-ברוך-הוא מסר לכם פקדון נפלא כל-כך, למה לא תחנכו אותם ב"חנוף אַמתי"?! חנוף של אמונה, שתמיד ידעו, שאם צריכים משהו, הכתבת הראשונה היא הבורא יתברך שמו, שידברו תמיד אליו יתברך, ויבקשו ממנו כל צרכם, ברגע שיחדר בהם, שאינם צריכים פלום, רק אותו יתברך, זה יכניס בהם בטחון

עֲצָמֵי חֶזֶק, לִידַע שְׂאִינָם בּוֹטְחִים בְּשׁוֹם אָדָם, כִּי "שׂוֹא
 תְּשׁוּעַת אָדָם", בְּאֲשֶׁר אֵינוֹ יָכוֹל לְעֲזֹרָם, אֲלֵא לְהִרְסָם.
 כְּאֲשֶׁר יִהְיוּ חֲזָקִים בְּאַמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא
 יִצְטָרְכוּ אֶף אֶחָד. וְזֶה הִיסוּד בְּ"חֲנוּךְ אֲמִתִּי" —
 לְהַחֲדִיר בְּיִלְדִים בְּטַחֲוֹן עֲצָמֵי, שְׂיִדְעוּ שֶׁהֵם שְׂוִים
 מִשְׁהוּ, שְׂיִכּוּלִים לְתָרֵם לְחִבְרָה, שְׂמִסְגָּלִים לְהוֹעִיל
 לְזוּלָתָם. וְכֵן צְרִיכִים לְהַחֲדִיר בְּיִלְדִים שְׂמִחַת הַמְצוּוֹת,
 וְיִרְאוּ דְגָמָא חֲיָה אִיף הָאֵב וְהָאֵם שְׂמִחִים בְּכַנִּיסַת שַׁבַּת,
 וְשְׂמִחִים כָּל הַשַּׁבָּת, שְׂבְרוּךְ הַשֵּׁם, נִבְרָאנוּ מְזַרְע
 יִשְׂרָאֵל, וְאָנוּ בְּנֵי אֲבֵרָהֵם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְנִתְנָנוּ הַקְדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא מִתְנָה יְקָרָה וְשַׁבַּת שְׂמָה, כְּאֲשֶׁר יִרְאוּ הִילְדִים
 כִּי־צַד מְקִימִים וְשׁוֹמְרִים עַל שְׂמִחַת הַשַּׁבָּת אֲצֵל הוֹרִיָּהֵם,
 זֶה יִשְׂפִיעַ גַּם עֲלֵיהֶם לְקַבֵּל קִדְשַׁת שַׁבַּת. כְּמוֹ-כֵן בְּכָל
 מְצוּהָ וּמְצוּהָ, כְּשִׂירְאוּ הִילְדִים שְׂהַהוֹרִים שְׂמִחִים בָּהּ,
 וְעוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּשְׂמִחָה וּבְטוֹב לֵבָב, הוֹלְכִים בְּזִרְיוֹת
 לְקִנּוֹת מְצוֹת לְפִסַּח, וּמְדַבְּרִים עַל כֶּף הַרְבֵּה קֹדֶם הַחֵג,
 שְׂהִנָּה מְזַמִּינִים מְצוֹת לְחֵג, וְהוֹלְכִים לְקִנּוֹתָם, קִנִּינוּ
 מְצוֹת, אָנוּ אוֹכְלִים מְצוֹת, אוֹ אֵיזוֹ שְׂמִחָה מִחֲדִירִים
 בְּבֵית בְּקִיּוֹם כָּל מְצוּהָ וּמְצוּהָ, אֵינן לְתֹאֵר כִּי־צַד זֶה
 מִשְׂפִּיעַ עַל הִילְדִים, אֲשֶׁר זֶהוּ "חֲנוּךְ אֲמִתִּי"; וְכֵן לְפָנֵי
 רֹאשׁ הַשָּׁנָה, מְדַבְּרִים בְּבֵית, שְׂהִנָּה יוֹם הַדִּין קָרֵב וּבָא,
 הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוֹלֵךְ לְדוֹן אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְכֻלָּם
 רוֹעֲדִים וְזוֹחֲלִים מֵאֵימַת הַדִּין, זֶהוּ "חֲנוּךְ אֲמִתִּי",

שְׁחֹדְרַת בְּיָלָדִים יֵרָאֶה, אֵיךְ הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יָדוּן
 אוֹתָנוּ; וְכֵן קָדַם יוֹם כְּפוּר, מְדַבְּרִים עַל הַיּוֹם הַגָּדוֹל
 וְהַנּוֹרָא, וּצְרִיכִים לְבַקֵּשׁ סְלִיחָה זֶה מִזֶּה, כִּי אֵין
 הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְכַפֵּר אֶלָּא כְּשֶׁמְבַקְשִׁים סְלִיחָה
 מֵהַזּוּלָּת, וְהַיְלָדִים חַיִּים עִם זֶה; וְכֵן בְּמִצּוֹת סִפָּה,
 מִחֲדִירִים בְּיָלָדִים, שֶׁהֵנָּה זוֹכִים לְבָנוֹת סִפָּה, אֵיזוֹ שְׂמִיחָה
 הִיא זוֹ, הֵנָּה קוֹנִים ד' מִיָּנִים: אֶתְרוּג, לוּלָב, הַדָּסִים
 וְעֶרְבוֹת. וְכֵן בְּחִנּוּכָהּ, רוֹאִים אֶת הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת, אֶת
 אֲמִירַת הַבְּרָכוֹת בְּשִׂמְחָה וְכוּ', וּמְסַפְּרִים לָהֶם עַל נְסֵי
 הַחֵג וְעַנְיָנוּ, וְכֵן מְכַל חֵג וְחֵג מְסַבְּרִים לָהֶם אֶת הַקְּשׁוּר
 לְחֵג וּמְנַהֲגִיו, וְהַכֹּל מִתְּבַל בְּשִׂמְחָה וּבְחֵן, הַיְלָדִים
 רוֹאִים אֶת הַשְּׂמִיחָה בְּבֵית, שְׂמִיחַת הַמִּצּוֹת, חַיִּים
 בְּאוֹיְרָה נְפִלְאָה, זֶה מְשַׁפֵּיעַ עֲלֵיהֶם, וְזֶהוּ "חַנוּךְ
 אֲמַתִּי"; אֲשֶׁרִי הָאֵב וְהָאֵם הַיּוֹדְעִים לְחַנּוּךְ יְלָדֵיהֶם
 בְּ"חַנוּךְ אֲמַתִּי", אֲשֶׁר יַחֲסֵן אוֹתָם נֶגֶד כָּל רוּחוֹת רָעוֹת,
 כְּפִירוֹת וְאֶפִיקוֹרְסוֹת, הַדְּרָדְרוֹת, סְמִים, שְׁחִיתוֹת,
 וַיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם מִכָּל רַע, עַדִּי יִזְכּוּ לְרֵאוֹת רַב נַחַת מֵהֶם.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!